

לא אמר דבר פסוק ונטה לרברי דמ'ל סכתבתי עכ' •
ובגורן זה נראה ובלוי לעיני הדיון כי יש הפסד בחלוק' ימים למי פירכה להסכיר זמן או ימים שהגיעו לחלקו כי הפכירות ועלה יותר בכל חדש כשמשכיר לשנה אחד ממה שיעלה כשישכיר לשנה חדשים או פחות וכמו שהביא הרשב"א ז"ל בתשובת רכ"ז דחלוקת שכירות עדיפא מחלוקת ימים ולרעת הרמבם שאנו רכים עליו אינן חלוקה אחרת בזה הבטאין כי אם בשכירות כמו סכתבתי • כאש הכעיר משה ב' יוסף זלהה מטר אחי יכו

קיו זה

לי כמה שנים פנסתפקתי במי שהלוח לחברו מעות ע"מ שיקנה ממנו סחורה ידועה ביותר משווייה במעות בעין אי הני רבית קצוצה או אבק רבית ולא הכרעתי אז אחד אמן הנדדן וכתבתי שהיה קרוב להיות רבית קצוצה ועתה אנה האל לירי פסק דין א' מהח' השלם ה' יצחק ז"ל לב' על ענין זה והכריע שהיא רבית קצוצה • ומפני שראיתי ראיותיו בלתי מכריעות הענין הכרעה אכלו חזרתי ודקדקתי בענין ועלה בירי שאין הנדדן הזה רבית על תורה ואינה יוצאה בדיונים ואגלה מה שיש בראיותיו קנסי וביטול כי הוא כתב והקדים שאם פירש וקצב במטלטלין מה שהיה מעלה אותם עתה בשביל ההלואה שהוא רבית קצוצה כמו שלמד מתשובת הרשב"א ז"ל ולא זו בלבד אלא אף על פי שלא פירש אלא שהלוחו ע"מ שיקנה חפץ ידוע בסך מה שה' ידוע פס שה' יותר משוויי בשו' ואינן ביה אונא' אינן אנו כריכין לפי' שהרי עינינו רואין שהלוחו בעבור התרבות: והנה אין ראיתו זו הראשונה מכרעת כלל כי כיון שלפעמים כשהאדם כריך לחפץ אחד נותן עליו יותר משוויי ואינו חושש על האונאה אם כן אין עינינו רואות שהלוחו בעבור התרבות שהרבה לו על החפץ:

עוד כתב רכיון שהרב ז"ל חילק באבק רבית בין מטלטלי לקרקעי לענין זה אם איתא דלענין רבית קצוצה מטלטלי כקרקעי דמו ליטמעי' מטלטלי דבעי' קצב וכס' במקרקעי ואני אומ' דבין במקרקעי בין במטלטלי בנדרן זה אפילו קצב הסך שמעלה בעבור ההלואה אין כאן רבית

רבית קצוצה כיון שהרבית בא דרך מקח וממכר והרי כתב הרב ז"ל כמו שהביא החכ"מ כי כשר המוכר לחברו קרקע או מטלטלים ואמר לו אם מעכשיו תתן לי הדמים הרי הן שלך בק' ואם עד זמן פלו הרי הם שלך בקב' הרי זה אבק רבי' כו' דמשמע רבין

לחפץ נותן יותר משוויי היינו חפץ על תשמיש אבל מילי דפרגמטי' וזבני שהחכמות מלאים מהן וזה לוקח סחור מאל' יותר משווייה בחברותיה לא • ועוד דעלוי רב כנ"ל לטרא שזה ס' בק' כמו שרמזתי בפסק שאי' שסכתבתי שפתי הוא הרבה מאד כע' מורו כמפרש דמי שאפילו העורים יביטו לראות דסחורה שזה ק' בק' אינו לא בעבור שהלוחו אף תוספת שעת יתר והיא רמ' שם: השגה

רבין בקרקע בין במטלטלין אין כאן אלא רבית דרבנן אפילו קצב ופי' מה שמעלה לו בשביל היותה' הזמן שהוא עשירי למאה לשנה או לזמן ידוע ואין כאן רבי' של תור' כיון שהוא דרך מקח וממכר וכמו שכתבו המפרשי' ז"ל דכל רבית שהוא דרך מקח וממכר אינו לא אבק רבית ועוד השמיענו הרב ז"ל חידוש אחר כך שבמטלטלין אפילו בסתם אסור כיון שידוע שעתה אינם שנים בשוק לא תשעיס והוא לקח במאה לזמן ידוע שכראה כי מכירת מטלטלין ביותר משוויי הכל אסור משו' אבק רבית לבר בין מפרש מה שהוא מעלה כמו סכתב הרב ז"ל ברישא בין בסתם כמו סכתב בסופא •

השגה

רובה לומ' דמאי דנקנו הרב מפרש במטלטלי' ברישא ובסיפ' קאמ' דמטלטלי אפי' סתם לא קשי' דריש' אשמועי' אפילו מפרש דמטלטלי אינה רבית קצוצה וסיפ' אשמועי' דאפילו סתם דמטלטלי אבק רבית מיהא הוי וליתא דכיון שאין שם הלואה מצטרפת פשיט' דאפילו פי' לא הוי רבית קצוצה סבכר הקדים הרב דאין רבית קצוצה לא דרך הלואה לא דרך מקח כלל ומקרא מלא הוא מלוא הונו בנכסך ותרבות כראיתא בגמרא בהרי דאלי רבי' שז' תורה לא בדרך הלואה ולא קאמר הרב שאין זה אלא אבק רבית לא הרי זה אבק רבית להשמיענו דאף על בב דמדאורייתא

וביון שאין כאן רבי' קצוצ' לפי שאינו אלא דרך מקח וממכר ה' אם הלוח לחברו מנה ע"מ שיקב' ממנו קרקע או מטלטלין ביותר משוויי אפילו פי' וקצב מה שהוא מעלה בעבו' ההלואה נראה שאין כאן רבית של תורה כיון שהוא מוסף אינו חשוב מעות רבי' מן התורה דרך מכר אלא אבק רבית כמו כן כשהלוח ע"מ שיקנה בסך וכן תוספ' משוויי במעו' בעין אינו אלא אבק רבית כיון שהתוספ' נמות' בשביל ההלואה בא מחמת מקח וממכר דטעמא דבמקח וממכר אינו לא אבק רבית אפילו במפרש הוא משום שלפעמים:

דאדם

שאלה קיו

דמראוריתא שרי רבנן מיהא אסרוהו והיינו דכיל הרב מטלטלי ומקרקעי בחדא בבא וסי' בהו הרי זה אבק רבי' דכי הדריכ' נהו בהבנת הלסון ולכן כתבתי בפסקי הב' תירוטי שתירכתי וק"ל :

השנה

ח"ו דלא אסרה תורה אלא דרך הלוא' ודיינו מה שאסר' תורה לא דגזרו רבנן משום דילמ' טעו אינסי במה שהיא טוע' לומר אם כשקונה ע"מ שימתיץ ויחריץ לו ומעלהו החפץ הרבה שרי דאיכא ריווחא להאי ופסידא להאי כיכרת וידועה אם כן אפילו דרך הלואה נמי דלא משמע להו לאינסי הנקוד' האמתית המבדלת בין אור לחשך דכשיש צד הלוא' הוא שאסר' תורה ואי לא לא אפי' שיתן לו כל הון ביתו - ולפוס טעמיה דרריש טעמי' דקרא כ"ש ולא כרבנן דפליגי עלי' ערי וסככי סהדי דחלוז בתר איפכא והוה לן למילף דכיון דאסרה תורה דרך הלואה ולא דרך מקח משו' דלפעמי' ארס קו'ל' במעו' בעיץ ביותר משווינו לפי שצריך לו ולא כשך איכא ולא תרבות איכא א"כ כשמעלהו כפלי כפלים ומפרש שכל זה העלו הוא בעבור שאינו כותץ לו מעות בעיץ כילף שהיא רבי' קצובה ויזיל בתר טעמא שהרי כשך איכא ותירבי' איכ' שזה חסר וזה מתרבה ולא כמו שהוא לומ' להקל ולא להחמיר' לפוס טעמי' לא דפשי' ופשי' דאפילו שזה חסר וזה מתרבה אם אינו על דרך צד הלואה לית לן בה דמאוריתא כדגמרי לה ממלוה הונו כנסך ותרבות דאף על גב דרבנן תורה מדבריו קבלה לא ילפי' אין זה לא גלויי מלתא בעלמא דתרבי' דקרא היינו דלא' ובאמ' בחטיפ' ובמרוכ' דאיתי' לו ההשגות וחתמה' בחדא שעתא את כסף חשקי' סס לי לחרדה לקול' כללן שפטים ואם כן מל' כשקונה ע"מ שימתיץ וכו' או כשקונה ע"מ שילוו לו מי יתן טהור מטמא

בשכיל המתנה מעותיו כותץ לו סכר בין דרך הלואה או ממכר או שכירות לא שאם הוא דרך מקח הוא מדרבנן וכו' . נראה מדרבנן כי מה שהוא דרך שכירות מן התורה הוא דרך ממכר מדרבנן ומה שהוא דרך שכירות מן התורה הוא כמו אם הלואה לו ע"מ שידו' בחזרו בפחות משווינו דבר קצוב וכמו כן מה שהוא דרך מקח וממכר מדרבנן הוא כשהלואה לו ע"מ שיקנה ממנו חפץ פלו' בסך קצוב יותר משווינו ואם לא אבק רבית אפילו במע' משום שלפעמים ארס קונה במעות בעיץ יותר משווינו לפי שצריך לו כו' וא"כ מל' כשקונה ע"מ שימתיץ כו' או ע"מ שילוו לו כו' הישמים כס' וקו' שכירות שארס משכיר חצר בפחות משווינו לפעמים דהא לית ביה אונאה ומל' שילווהו או לא לא הרברים פשוט' מאד שהם הוא צד ההלואה כל היכא דאיתי' ומה שמשיג דיותר חרוש היה משמיענו הרב בהלואה ע"מ שיקנה ממנו' שיסכיר ליתא דאז לא קאמר לא ע"מ שיקנה חפץ כו' הא מטלטל שאני דכמוהו ימכר בסוק ואית ביה' אונאה מה' הוי רבית קצובה אבל קרקע לא אפילו בסכר ואת קניית קרקע פשי' דמילת' דלא שכיח' היא להלו' מעות ע"מ שימכור לו חצרו בפס' ועוד דאז זבין ארעיה הא שקיל' זוזי ודאי אנויף מניה למוכר' בפחות ולא שכיח דאצטר' ליה כס' זוזי ופסטי' דמילת' דשכיח' טפי היא לשכור ממנו בפחות דשכירות נמי זבין הוי' ומש' שיש דרך שכירות שהו' מן התורה כהה' דמוכר באסמכתא כו' לא ירעב' מאי קאמר דמה שלא נקנה קנין גמול' אג' מלת' דזוזי הלואה כינהו ומה' הפירו' שאכל' הם הוא מעות ההלואה אבל מה שסוכר ממנו בפחות הרי נקנה לו לזמנו בסכרו ואין כאן לא שפיחת לו משכרו בעבו' ההלוא' המשותפת עם השכיר' שהוא ממש בהלואה המשותפת עם המקח' מי שס' פה לאר' שיאמר שדרך שכירות הוא כמו הלואה . ותו' אתמה' טוב' טובא על הפלפול הנמרץ שפעה בדבריו הטור שחשבו שמס' לא שאם הוא דרך מקח הוא מדרבנן קאי ארסמין ליה דהיינו שכירות שבשכירות הוא מן התורה דהיינו הלואה ע"מ שישכור' בפחות וברך מקח דהיינו הלואה ע"מ למכור אינו אלא אבק רבית ופי' הלסון לכל אשר הולך אינו אלא כך כל אבר כטר אסור באי זה אופן סיהיה לא ששכאנו דרך הלוא' לא דרך מקח דהיינו נמי שכירות דזבין' ליומי' הוא אינו אלא מדבריהם ושכירות דכתב' הטו' אינו ח' הוללו' ע"מ שישכור דהיינו בכלל דרך הלואה היא תרע דהא לא סמך לה להא דשכירות גבי הלואה לא גבי דרך ממכר ויגיד עליו רענ דרבתי' הוא והיינו שכירות דרבנן כגון ההיא דעומר שדות שמוסיפי' להם בשכרם כדי שימתינו אחר חריש' ומירוח' א"כ משכיל' חצרו לשנה והתנה עמו שאם יפרעהו בסוף שנתן כמו שהוא הדין דשכירות אינה משתלמת לא בסוף יתן לו י' דינרים ואם יאחר שנתים יתן לו ששים עשר דנרים דהיינו אבר כטר בשנה שניה ולישכ' קיט נקט הטור במה שלא חזר וכתב

דממרא הוא כל אגר נטר ליה אסור אבל בכד אין הרוחה
מפורסם דאפשר במעות בעין היה חוכך כך עכ מאריה
דאברהם אבא קאמיכא דכשמבלהו הרבה ומוכחא מילתא
דבשביל ההלואה הוא כל התוספת הגדול הזה דמפרש
דמי כמו שהוכחתי מהטור נאיהו קאמר דהטור לא אמרה
לא לענין אבך רבית ומשוב זו כוחות ככורכי' עכסדריות
מפורסם הוי רבית קבוצה והדר איהו וקאמר שהתשוב
טובה מאד אלא דכד לא מוכח * אין זה אלא מערכה
על הדנוס דמה דל הרוחה מפורסמת בדלא קבץ לא בגון
זו שהעלה הרבה מאד רכולי עלמא סהדי שאין זה אלא
בעבור ההלואה וחיי ראשי איני יודע מאי הרוחה מפורסמת
יותר מזו יש משנה מנה ביותר מאתים :

ומה שאמר שאין מכילה הזאת תחת ידו ואין מהירות
לנזהרים כבר כתבתי לעיל דאבא לא לאורווי
איסורא אחיכא לסאחשוב שהמכילה הזאת תחת ידו
אלא למאד דעבד אחיכא דכייפי' ליה להוציא בלעזמיו ואם
כן מה טעם באומרו אין מהירות לנזהרים אלא עכ
דנזהרים להוציא בדיוכס קאמר וכן טובא מה שהקשתי
בפתח דברי עס :

ובכר מקום את והב בסופה ואשריו ואשרי תורתו וכמו
שאמרו חכמי האמת דהאי פירושא דאמר חרב
גאתך לא ח' חרב ממע כי זו דילהון היא דכתיב ועל
חרבך תחיה אלא זו היא מלחמתה של תורה זאת נחלת
עבדי הוצדקתם לפלפל ולהרוג זה את זה בהלכה ומתוך
כך מתרווחת שמעתא וקבצה מתעלה בכך סכותבין
וטורחין כמה וכמה על קידרה אחת של תורה כי תורה היא
לדרוש ולקבל סכר :

אך החכם שאמר שאין הדין כפסקי וקצרה ידו מהוסיפ
ולכתוב דעתו וכן חכם אחד שאמר דהלכ' כותי ולא
מטעמי אמתמה על חסידותם ושלמותם למה בפטר ידברו
והחכמה מאין תמצא היא הכחשת החכמים אלה את אלה
בפסקיהם ואי זה מקום בינה כי אם החקן והחפז ומחזיק
טיבותא לחכמי קוס' נד' כי באמת כותבים באורך וחוזרים
וכותבים והחכמה מתרבה ושמעת' מתרווחה ואל אלהי
הצבאות יבילנו משגיאות ויורנו נפלאות כפנש מחכה דחמי
מוקד כליות ולב יעבו' לכל חכמי לב הנעיר יבחק במהדר
דדוק ל לב זל :

כאן נשלמה ההשגה :

ואב אין כל כשהלואה ע"מ שיקנה ממנו ביותר ולא קצב
אלא אפילו פי' וקצב מה שמעלה בעבור ההלואה
אין כאן רבית של תורה וגם כי אבל החכם הנז' היה דבר
פשוט ששקצב הוא רבית של תורה כמו שנראה לו משפט
דברי הרב זל והדבא זל ולא הוצרך להביא ראיות אלא
שלקח ביותר ולא פי' אלו
היה מטיב העיון היה רואה
בשכלו הזך כי מה שכתבו
הם אינו אלא על הלואה
ושכירות ולא מדמי' מילתא
דמכירה בהלואה למילתא
דשכירות בהלואה וכמו
שכתבתי וכש' כשאינו מפרש
הדבר שמוסיף :

פשוטים מאד

וכתב לא שאם הוא דרך מקח או שכירו' הוא מדרבנן עסמך
על מה עסמך הפסירות למקח לומר דכי הדרי ניכיה ומה לו
עוד לברר ולפרש והאמת אמת דשכירות נמי זכיתי הוא
והכל בכלל מקח חוץ מההלואה ועד כאן לא מיירי אלא
בהלואה פשוטה ובמכר ושכירות פשוטים דבהלואה' משותף
עמהם בסמך כתבלה עכב וכן בהלואה על חכרו ואל
ע"מ סידור בו חנם או ישכירה לו בפחות הוי רבית קבוצה
והפלא שלא הוצרך הטור לפרש בשקצב וקצב דמ' לו רכיון
דקט חכר פשו' דבהכי מיירי דאי לא הכי מאן נוכח
שהשכירו בפחות כיון דלית ביה אונאה ואין כמוהו במכר
בשוק ומפני שסובר הטור דהה' והוא הטע' הלואה ע"מ שימכר
סתם לה להדי' דקצב' במכר דחיש לבד טועי' דמרמו מילת'
למלת' וידונו כן במטלטל ולית' וסתם דמט' כפי' דמקרק' דמי
ויותר הטור שיטעה מי שירצה לטעות בחומרא דקרקע
מקולא במטלטל : **ומה** שאמר עוד דמה שהוצרך הרב
לפרש דאיירי בקצב היינוכרי סיה דמה לדור בחכר חנם
וא"כ מה ענינה ללמו' ממנו במטלטל דסתמ' כפי' בדאורייתא
הוא רבי' גדול דהא לא זו אף זו תכן לא מבני' שלא ידו' חנם
לא אפי' שכירו' בפחו' כמי אסור ומה ברעון יש באפוש' דרגי
ביניהו כס דהיו זו ואכל זו ועוד דמיירי איריא הא כדאיתי'
והא כדאיתי' ועוד דכימא איפכא וכי היכי דדירת חנם לא
קאמר ליה לא דור בחכר חנם כך שכירות בפחו' לא הוסיף
דברים לא כך אמ' לו הלוי דרור בפחות לא עכ' כדפריש'
דאין אתה יכול לומר בקרקע בפחו' לא אכ פירש שויונו ויאת'
לו מה שפומת בעבור ההלואה וכמה שהדבר מפורסם לכל
העולם ככר' מה אנו בריכים לפירושנו * **וב"ש** שהמפרש
לא פיה' המס' ברבית של תורה לא ידעתי מה הוא דהא הרב
זל והא הטור במילתא דפסיקתא שלא הביא חולק ואם יס
חולקים הם כלל גדול הוא דספק' דאוריית' לחומר' ואם אמרו
בממון הקל דלא מפיקין ממנוא מספקא בממון של רבית
כזה דאיכא תרתי רבית וגזל איפשר דמפקי' ממנוא * כס'
שאין זה ספק כיון דעבדינן בכלי מילי כמו הרב זל ובספר'
כה"א זל הלכך ודאי הוא ומפקי' ממנו' יומ' עלי מ' הטו'
סכממלהו הרבה הוי כמפרש דאיהו סל' דאפי' במפרש אינו
לא דרבנן כבר כתבא בטולו לעיל באר היטב ואם היה
בין חכמי קוסט' לו ובינו מחלוקת והארכנו בפסקי' הרבה
מאד ולא היה ח' בזה לא הכל מורים דשפירש הוי רבית
קבוצה ואני אומר דסתם דמטלטל כשמעלהו הרבה ומוכחא
מלת' כמפרש דמי כמ' הטור לענין רבית הקל וכס' וקו'
לעני' רבית של תורה : **ובאידך** דחכירי נרשאי אין
הזמן מספיק להאריך כי באישון לילה אשר הגיעי המכתב
אני כותב בריהט' בעבד' חפזון הבן יקיר לי המוביל המסכיל
יבנו וממ' אתמהה על סבר' זרה סכותבין בשטר דשהה כמה
פנים וכימא דמוכחא מילתא דארעתא דהכי עביר ובכד
שאס' יום או יומים יעמוד לא מוכחא מילתא באמ' אי יהאפע
בן כן ח' אמרה לא ביינתא ליה כי מה שתלה עצמו משום
דבשטר גופיה כתבי הכי ליתא כלל דהא לא מן השם הוא
זה אלא לסימנ' בעלמא דאי זו שרה חכר לו ואי שקיל דיריה
שקיל לכך צריך השטר לומר סכבר השכירו מאז זה כמה
ולאו דיריה הוא אלא דהשתא דהר חכרה מניה :

והרי"ט על מה שחזר על עצם הדרוש וכתב דההיא
תשובה דכל הרוחה מפורסמת ניכרת לעין
רבית של תורה היא אפילו לא קצבה יפה אמרה בלישא

שאלה קי

מחמירי' בענינים לו כלא היה רבית של תורה ואין מהירי
לנזהרים • כאם הפעיר משה בר' יוסף זלה"ה מטראני' :
קי ראיתי בני עליה ואנסי מעשה וחכמה זהירים
במדות ובמילי דאבות ודברכו' ורננים
להשלים ק' ברכות קודם שתנן החמה ולהיות שומרי' אמוני'
וגדול העונה אמן יותר מן המברך וזה דרכם בכל יום
להתקבץ באשמורת הבקר אחר הבקשות והתחנות ללהים
לברך אחר מהם ברכת הנותן לשכוי ופוקח וזוקף ומתיר
עד שלא עשאו אשה ועונים כולם אמן ואחר כך חוזר אחר
ומברך אותן ועונים כולם אמן וכן כולם •

וגראה לי עכין שהם פטורים מן הדבר אין ראוי להם
לעשות דהא מימרא דשומר אמונים דל' פ' כל
כתבי קאי עיקרה אמימרא דריב' דלעיל כל העונה אמן
יהא שמיה רבה בכל כחו קורעין לו וכו' ואהא קאמר ל' כל
העונה אמן בכל כחו פותחין לו וכו' ברכתיב פתחו שערים
וכו' אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמי' והיינו אמן
יהא שמיה רבה והא נמי כשענו' אמן אחר ברכת חברו על
המצות ויוצא בברכת חברו אבל בברכה שכבר יצא ידי
חובתה לא בעי כל כחו ולא קאי קרא דפתחו שערים עלה
וכמו שכתבו הבאונים ז"ל על בריתא דאין עונים לא אמן
חטופה וקטופה ויתומה וכו' דאם יצא כבר ידי אותה ברכה
לית לן בה וכיון שכשיצא יכול לענות אמן קטופה וחטופה
ויתומה ח"ו אינה בכל כחו וכונתו :

ובן מה שאמרו גדולי העונה אמן יותר מן המברך הוא
כשהוא מברך להוציאו ידי חובה והוא עונה לבאת
דומיא דמברך שהוא מברך ברכה שהוא חייב והרמבם ז"ל
בפ' אחר מהלכות ברכות וכל העונה אמן אחר המברך הרי
זה כמברך והוא שיהיה המברך חייב באותה ברכה משמע
דהא דאמרינן הרי הוא המברך או יותר מן המברך הוא
כשהוא עונה על ברכה שחייב בה ויוצא ידי חובה ועל כן
צריך שיהיה המברך חייב באותה ברכה • אבל אם אינו
חייב באותה ברכה אינו השומע כמברך וכך שאינו יותר
מן המברך • ואחר שלמדנו שאין חומר עניית אמן
בברכה שאינו יוצא בה ידי חובה כחומר עניית אמן על
ברכה שיוצא בה ידי חובה כריכין אנו ללמוד וללמד אם
עניית אמונים אלן משלמת חייב מאה ברכות או יותר בכל
יום או תשלום מאה ברכות בשבת וי"ט שחמרים כמה ברכו'
וגראה דאין תשלום מאה ברכות לא בברכה עצמה או
בעניית אמן על ברכה שחייב בה ושומעה מפי
סחייב בה שהרי אמרו בהשלמת ק' ברכו' בשבת וי"ט דממלי
להו במיני אספרמקי ולא אמרו מיענה אמן אח' מי שמברך
ברכה שכבר יצא הוא ידי חובתה ושיטתם בשבת וישמע
ברכה שמברך כל א' וא' וענה אמן וכתבו קצת מן המפרשי'
ג' דברכו' שמברכים הקוראים בתורה וברכות המפטיר
עולים לשומעיהם לחשבון והיינו משום דתקנת מרעה
היא לקרות בתורה כבוד וכל הכבוד חייבי' בזה ובהפטור'
ג' ובברכה שמברך העולה לקרות בתורה והפאטור' ויציאם
כל הכבוד ידי חובתן בתקנות אלן והוא ליה כלא כל א' ברך
ולכן עולים לחשבון אבל עניית אמונים או של ברכות שאינו
יוצא בהן ידי חובה אותה ברכה שכבר יצא או מתכוין
שלא לבאת בשמיעה זו אלא לברך הוא אחר כך אינם עולי'
לחשבון שאם היו עולים למה היה צריך הגמרא לומר
דממלי להו באספרמקי ולמה אמרו המפרשי' שענו אמן
על

עוד כתב דכיון דתנן מתמא לא יסבור ממנו בפחות מל'
לרב ז"ל לומר שקצב מה שפיתח אלא משום דאירי
בחסד הוצרך לומר דאירי בקוצב דאם אינו קוצב מאן
נוכח שסבר הימנו בפחות כיון שאין כיוצא בו כמה בסוק
ואין אונאה בקרקעות אלא ודאי ק' הדברים אם ברבית
דרבנן פתם במטלטלים כמפרש דמי ברבית דאורייתא מי
בעי' וגם זו אינה מכרע' דמה שהוצרך הרב ז"ל לפ'
דאירי בקוצב היינו משום דתנן לה גבי המלוה את חברו
לא ידור בחצרו חנם דהיינו הלוינו ודור בחצרי רהוי רבית
קצובה שכל שכירות החצר היא מותר ל' בשביל ההלואה
וכן לא יסבור ממנו בפחות הוא כשקצב מה שפוחת לו הוא
מן התורה ואם לא קצב אינו דומה לדור בחצרו חנם ואם
כן מה ענין זה ללמוד ממנו במטלטלין דסתמן כפי' ברבית
דאורייתא והמפרשים ז"ל לא פי' המענה כמו שפי' הרב ז"ל
ברבית של תורה : ומה שכתב שכמעלהו הרבה
הוא ליה כמפרש וכמו שכתב בטור כבר כתבתי שאפילו
במפרש אינו לא דרבנן והטור גם כן לא רבה אלא ברבית
דרבנן • ועוד כתב וראיתי שערוריה בתנאים שפורעי'
חובם זה לזה במיני סחורות ארעותא רלחזור ולקנות ממנו
בתוספת עשרה למאה שקרוב הדבר להיות רבית קצובה
ולא לרבירי רש' ז"ל בלבר שכתב בההיא דחכירי נרשאי
דכתבין משכנ' פלו' לפלו' ארעיה והדר חכרא מיניה דרבית
קצובה היא אלא אף לרבירי החולקים עליו ואו' דאבך רבית
הוא בדרך שלפנינו הכל מודים שהוא רבית במורה וכו' :

ואג'י אומר שאפילו לדעת רש' ז"ל שכתב בההיא דהויא
רבית קצובה • הכא מורה דלא הוי לא כהה' דמנה
אין לי וכו' משום דבההיא דחכירי נרשאי הו' כתבי משכיר'
לניה פלו' ארעיה לפלו' והדר חכרא מיניה דבשטר' דשכיר'
גופיה כתוב דחכרא מיניה דנראה שעמ' כן השכירה ממנו
ואפילו כתב שהיכא כמה עדינן והדר חכרה מיניה כראח'
התם בגמ' אפ"ה נראה דמתחלה ארעותא דהכי עביר וכלאו
היו משום ההלוא כיון דבשטר' גופיה כתבי הכי אבל בדרך
דירדן שפורעים חובם במיני סחורות ארעותא רלחזור ולקנות
בתוספת כיון שלא הזכירו תחלה בפ' שעמ' כן היה הפרעון
ואינו כתוב בשטר לא הפרעון ולא חזרת הקניה כההיא
דחכירי נרשאי אפילו לרש' ז"ל אין כאן רבית ועוד דהתם
היו הכל דרך הלואה וחכירות בלא טורח כמו שכתב רש'
ז"ל אבל הכא שפורע לו בסחורה וחוזר וקונה אותה ממנו
ביותר אין כאן רבית של תורה כיון שלא התנה בפ' שיחזור
ויקנה אותה והוי כמי דרך מקח וממכר דהוי כרבנן וכיון
דלא התנה הוי כההיא דמנה אין לי דאינה אלא הערמה
ואפילו לרש' ז"ל וכמו שכתב הר"ן ז"ל בההיא תשובה שכל
שהוציאו בפיה מתחלה שעמ' כן כעשה וכו' דהוי רבית במור'
וכו' דמשמע דאם לא הוציאו בפיה מתחלה לא •

עוד כתב שמצא בת' שרבית של תורה היא כל הרוחה
משורממת וכיכר' לעין בין קצבה או לא קצבה כיון
דודאי איכא רוחא רבית של תורה היא עכ' והטוב כל אשר
דבר הרב ז"ל שהציב אותה תשובה רליטנא דתלמודא הוא
כל אשר כטר לי אסור וכיון דאיכא ודאי אבר כטר לא שאל
קצון או לא : אבל בדרך זה דליכא אבר ודאי מה
שמוכר ביותר או לוקח בפחות איפשר דבמעו' בעין כמי
הוא מוכר כך וליכא רבית דאורייתא כראח' דהוי דרך מקח
וממכר ואפ"ה אין תכילה זאת תחת ידינו במדינה זו כי אנו